

Валерій Денисенко

доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії політичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ РІВНЯ ДЕМОКРАТИЧНОСТІ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

(Рецензія на монографію: Бучин М. А. Демократичні вибори в Україні: принципи, механізми та технології реалізації: Монографія / М. А. Бучин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 452 с.)

Вибори і демократія є двома взаємопов'язаними поняттями, які не можуть повноцінно існувати одне без одного, і навпаки, у тандемі сприяють і розвитку демократичного суспільства, і вдосконаленню організації та проведення виборчого процесу. Саме через демократичні вибори реалізується принцип народного суверенітету, відбувається легітимація влади і представництво інтересів суспільних груп та індивідів. Водночас вибори можуть бути елементом демократії лише за певних умов, а саме: коли вони відбуваються на основі демократичних принципів. Останні є політико-правовими засадами організації і проведення виборів, які апробовано світовою виборчою практикою і є загальноприйнятими у демократичному світі. Без дотримання демократичних принципів виборів не можна говорити про реальне волевиявлення громадян.

Саме тому монографія Бучина М. А. «Демократичні вибори в Україні: принципи, механізми та технології реалізації» відзначається актуальністю, оскільки в ній комплексно досліджено суть та особливості демократичних принципів виборів. Враховуючи той факт, що виборча практика України засвідчує систематичне порушення багатьох демократичних принципів виборів, актуальність дослідження стає ще більш очевидною.

Проаналізувавши різноманітні підходи до типології демократичних принципів виборів, дослідник зупиняється на власній класифікації, відповідно до якої він виділяє три групи принципів: базові, додаткові та процесуальні. До першої групи автор відносить принципи вільних, рівних, загальних та прямих виборів, принцип таємного голосування. Друга група включає принцип загального пасивного виборчого права, принцип свободи агітації та принцип рівності суб'єктів виборчого процесу. Принцип гласних виборів, принцип відповідальності за порушення виборчого законодавства та принцип адміністрування виборів спеціальними незалежними виборчими органами входять до третьої групи демократичних принципів виборів. Також автор детально характеризує кожен з виділених демократичних принципів виборів, аналізує їхні різноманітні форми та механізми реалізації.

Важливою складовою монографії є дослідження правових аспектів реалізації демократичних принципів виборів. Варто відзначити, що автору вдалося порівняти особливості політико-правового регулювання міжнародних нормативно-правових актів та українського виборчого законодавства. Позитивним у дослідженні є аналіз правового забезпечення кожного з демократичних принципів виборів в історичному ракурсі: науковець розглядає правові аспекти принципів, починаючи з проголошення незалежності до сьогодні. Автор влучно відзначає парадоксальну тенденцію:

незважаючи на постійне вдосконалення виборчого законодавства з кожною виборчою кампанією, виборча практика показувала зростання рівня порушення виборчого законодавства. На думку автора це можна пояснити двома речами: суб'єкти виборчого процесу з часом вчилися використовувати все нові технології порушень під час виборів; вибори піддавалися більш детальному аналізу та контролю з кожною виборчою кампанією, що дозволило виявити правопорушення, які раніше проходили повз увагу громадськості.

Найважливішим досягненням монографії є впровадження індексу демократичних виборів та власної методики його обчислення під час виборчих кампаній в Україні. Методика носить комплексний характер, базується на демократичних принципах, індикаторах демократичних виборів та їхніх складових. Більше того, автор пропонує враховувати під час обчислення індексу і аналіз виборчого законодавства, і особливості виборчої практики. На основі розробленої методики Бучин М.А. обчислює індекс демократичних виборів під час виборчих кампаній незалежної України, починаючи з 1991 р. і до сьогодні, показує особливості та тенденції трансформації рівня демократичності виборчих перегонів.

Наукова праця Бучина М. А. є актуальним комплексним дослідженням, яке спирається на глибокі теоретичні розробки, аналіз емпіричного матеріалу, узагальнення зарубіжного та українського досвіду у сфері виборчих відносин. Отже, варто наголосити, що монографія Бучина М. А. «Демократичні вибори в Україні: принципи, механізми та технології реалізації» має і теоретичну, і яскраво виражену практичну цінність, написана на належному науковому рівні. Робота характеризується чіткістю та логічністю викладу матеріалу, в ній наявні новаторські підходи до аналізу інституту демократичних виборів, тому вона буде корисною для студентів, науковців, політиків, громадських діячів, а також для органів державної влади та місцевого самоврядування, які залучені до організації та проведення виборів.

Valeriy Denysenko

Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and History of Political Science of Ivan Franko National University of Lviv

NEW APPROACHES TO STUDY OF THE DEMOCRATIC ELECTIONS IN UKRAINE

Monograph review: Buchyn M. Democratic Elections in Ukraine: Principles, Mechanisms and Technologies of Realization : Monograph / M. Buchyn. – Lviv : Lviv Polytechnic Publishing House, 2016. – 452 p.

The relevance of the problem of democratic elections analysis in Ukraine and research complexity of the institute of elections as element of democracy in the monograph of Mykola Buchyn are emphasized in the review. Basic structural components of the work, such as consideration of elections and democracy interdependence; classification of democratic principles of elections; detailed analysis of each democratic principle; research of legal aspects of realization of democratic principles of elections in international normatively-legal acts and in Ukrainian electoral legislation are positively evaluated. It is marked that the major

achievement of monograph is an introduction of index of democratic elections and authorial methodology of its calculation during electoral campaigns in Ukraine.

The reviewer summarized, that the scientific work of Mykola Buchyn is actual complex research based on deep theoretical developments, analysis of empiric material, generalizations of foreign and Ukrainian experience in the field of electoral relations. It is mentioned that a monograph has theoretical, and the brightly expressed practical value, written on a due scientific level and characterized by a clearness and logic of material exposition and is an important contribution to development of Ukrainian political science.